

GEOBLOCKING - VYBRANÉ OBCHODNOPRÁVNE ASPEKTY¹

GEOBLOCKING – SELECTED COMMERCIAL ASPECTS

Simona Rudohradská

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

<https://doi.org/10.33542/SIC2020-1-07>

ABSTRAKT

Autorka sa v príspevku venuje problematike geo-blockingu – významného aspektu Digitálneho jednotného trhu, ktorému bola venovaná pozornosť v rámci Stratégie pre jednotný digitálny trh v Európe z mája 2015 rovnako ako v Stratégii jednotného trhu z októbra 2015. Oba dokumenty poukazovali na potrebu prijatia legislatívnych opatrení, ktoré by zabránili praktikám obchodníkov spôsobujúcim diskriminačné konanie voči spotrebiteľom. Neopodstatnenému geografickému blokovaníu má zamedziť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovaníu a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov na vnútornom trhu (ďalej len „Nariadenie 2018/302“). Predmetom predkladaného článku je komparácia vybraných ustanovení Návrhu nariadeníu o riešení geografického blokovaníu a iných foriem diskriminácie z 25. mája 2016 COM (2016) 289 final a prijatého účinného Nariadeníu 2018/302, stručná analýza všeobecných otázok a parciálnych obchodnoprávných otázok súvisiacich s geografickým blokovaním a skúmanie procesu súvisiaceho s uplatňovaním Nariadeníu 2018/302 v podmienkach slovenského právneho poriadku.

ABSTRACT

The author deals in this paper with the issue of geo-blocking - an important aspect of the Digital Single Market, which has been addressed in the of the Digital Single Market Strategy in Europe of May 2015 as well as in the Single Market Strategy of October 2015. Both documents pointed to the need for legislative action, which would prevent traders' practices causing discriminatory action against consumers. Unjustified geographical blocking is to be prevented by Regulation (EU) 2018/302 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2018 on addressing unjustified geo-blocking and other forms of discrimination based on customers' nationality, place of residence or place of establishment within internal market (hereinafter as the „Regulation 2018/302“). The subject of the present article is a comparison of the selected provisions of Proposal for a Regulation on addressing geo-blocking and other forms of discrimination of 25 May 2016 (COM (2016) 289 final and the effective Regulation 2018/302 adopted, a brief analysis of the general issues and partial commercial issues of the Regulation 2018/302 and an examination of the process related to the application of the Regulation 2018/302 under the conditions of the Slovak legal order.

¹ Tento príspevok vznikol v rámci riešenia grantovej úlohy APVV č. 14-0598 „Elektronizácia v podnikaní s akcentom na právne a technické aspekty“ a grantovej úlohy APVV č. 17-0561 „Ľudsko-právne a etické aspekty kybernetickej bezpečnosti.“

I. ÚVOD

Znemožnenie prístupu na webovú stránku, presmerovanie na miestne webové sídlo s inými cenami alebo produktmi či stanovenie odlišných podmienok prístupu k tovaru alebo službám – takto by sa dali charakterizovať praktiky, ktorými dochádza k neopodstatnenému geografickému blokovaniu, tzv. geo-blockingu.

Takéto postupy zo strany podnikateľov ponúkajúcich svoje tovary alebo služby môžu viesť nielen k diskriminácii spotrebiteľov a následne k ich nespokojnosti, ale takýmto konaním zároveň dochádza aj k rozdeleniu trhu na základe vnútroštátnych hraníc a v dôsledku toho aj k rozdrobenosti vnútorného trhu, spôsobujú obmedzenie možností a výberu pre spotrebiteľov, a eventuálne aj znižovanie ziskov pre samotných podnikateľov v dôsledku obmedzovania svojej spotrebiteľskej základne. Nedovolené praktiky geo-blockingu však rovnako môžu slúžiť na zvyšovanie ziskov podnikateľov, najmä v kontexte problematiky práva hospodárskej súťaže (viď kapitola VII.)

Uvádzaná fragmentácia trhu môže mať nepriaznivé dôsledky pre hospodárstvo Európskej únie, preto ju možno označiť za nežiadúci jav. Uvádzanému konaniu obchodníkov má zamezdiť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska a sídla zákazníkov na vnútornom trhu (ďalej len „Nariadenie EÚ 2018/302“).³ Za hlavný cieľ Nariadenia možno vymedziť poskytnutie širšieho spektra možností spotrebiteľom a podnikom v rámci vnútorného trhu a odstránenie diskriminačných postupov založených na štátnej príslušnosti, mieste bydliska či sídla zákazníkov.⁴

Zámerom tohto príspevku je komparovať vybrané otázky pôvodne navrhovaného znenia Nariadenia, tj. Návrh Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 2016⁵ s účinným Nariadením 2018/302, analýza vybraných ustanovení Nariadenia 2018/302, ktoré súvisia najmä s obchodno-právnymi otázkami, parciálne s otázkami ochrany spotrebiteľa a uplatňovanie Nariadenia 2018/302 v podmienkach Slovenskej republiky s ohľadom na povinnosti, ktoré členskému štátu vyplývajú z textu nariadenia.

II. GEOBLOCKING VO SVETLE TERITORIALIZÁCIE

Koncepcia internetu bola stavaná na myšlienke distribuovanej siete, nezávislej na geografických hraniciach, ktorej používatelia neočakávajú žiadne hranice, ale voľný tok obsahu.⁶ Na základe uvedeného možno konštatovať, že pôvodné tendencie využívania internetu smerovali ku deteritorializovaniu tejto siete. Rovnako sa možno v odbornej spisbe venujúcej sa cyber priestoru stretnúť s ideami, že *cyberspace* je „*terra nullius*“ v ktorom sociálne vzťahy a právo nedisponujú historickou existenciou a preto musia byť znovuoobjavené.⁷ K nezávislosti internetu a kybernetického priestoru sa už v roku 1996 vyjadril John Perry Barlow vo svojej deklarácii „*A Declaration of the Independence of Cyberspace*“, v ktorej kybernetický priestor označuje za nový domov mysle.⁸ Následne náramne rapídny rozvojom technológií a vply-

² ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 2006/2004 a (EÚ) 2017/2394 a smernica 2009/22/ES.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov na vnútornom trhu, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 2006/2004 a (EÚ) 2017/2394 a smernica 2009/22/ES, odsek 3.

⁴ Otázky a odpovede týkajúce sa nariadenia o geografickom blokovani v kontexte elektronického obchodu, Digital Single Market, Zdroj: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/geo-blocking-regulation-questions-and-answers>, navštívené dňa 29.05.2019.

⁵ COM(2016)289 final.

⁶ TRIBMLE, M., LIONEL, S.S., BOYD, W.S., Geoblocking, str. 10, University of Haifa, dostupné na: <https://scholars.law.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1242&context=rscholars>, navštívené dňa 14.10.2019.

⁷ LAMBACH, D., The Territorialization of Cyberspace, International Studies review 2019, str.2, dostupné na: <https://academic.oup.com/isr/advance-article-abstract/doi/10.1093/isr/viz022/5488469>, navštívené dňa 14.10.2019, bližšie pozri Johnson and Post 1996 a Chenou 2014.

⁸ BARLOW, J.P., A Declaration of Independence of Cyberspace, 1996, dostupné na: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>, navštívené dňa 14.10.2019.

vom rôznych konkrétnych faktorov akými sú napríklad vznik systému názvu internetových domén, nárast používania geo-lokácie v súvislosti s poskytovaním obsahu založeného na fyzickej polohe používateľa, či limitovanie prístupu niektorých užívateľov ku určitému obsahu, ale aj mnohé iné činitele viedli ku teritorializácii internetu.

Prax obchodníkov označovaná ako *geo-blocking* bola Európskou komisiou v Stratégii pre jednotný digitálny trh v Európe označená ako „postupy, ktoré online predajcovia používajú z komerčných dôvodov a ktoré majú za následok znemožnenie prístupu na webové sídla zriadené v iných členských štátoch.“⁹ V totožnom dokumente uvádza Európska komisia štatistické údaje, ktoré deklarujú, že až 74% sťažností doručených sieti európskych spotrebiteľských centier sa týkalo cenových rozdielov, prípadne inej geografickej diskriminácie spotrebiteľov.

V ostatnom dokumente Európskej Komisie z októbra 2015¹⁰ je uvedené, že „Komisia a európske spotrebiteľské centrá pravidelne dostávajú sťažnosti od spotrebiteľov, ktorým nie je dovolený prístup na webové stránky s lacnejšími cenami, ponukami alebo so zľavami. Spotrebiteľia sú často konfrontovaní s vyššími cenami alebo majú problémy získať rovnakú službu ako miestni zákazníci.“ V nadväznosti na uvádzané je zrejme, že pôvodná myšlienka internetu a jeho cezhraničnému resp. hranicami nelimitovanému využívaniu sa priebehom rokov vplyvom rozličnosti právnych úprav či ekonomických záujmov modifikovala do jeho súčasnej podoby. Vyššie konkretizované postupy mali byť preto zakázané, z dôvodu potreby efektívneho využívania plného potenciálu jednotného vnútorného trhu, či už s ohľadom na lepší možný výber alebo nižšie ceny pre spotrebiteľov, eventuálne v zabránení diskriminácie pri stanovovaní rozdielných platobných podmienok.

III. NÁVRH NARIADENIA O GEO-CLOCKINGU VO VZŤAHU K PRIJATÉMU NARIADENIU 2018/302

S časovým ohraničením do prvého polroku 2016¹¹ stanovila Európska komisia termín na vypracovanie legislatívnych návrhov zameraných na zamedzenie praktík, ktorými dochádza ku neopodstatnenému geografickému blokovaniu. Výsledkom tejto iniciatívy bol Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo dňa 25. mája 2016 o riešení geografického blokovaní a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti zákazníkov, miesta bydliska alebo sídla na vnútornom trhu (ďalej len „Návrh nariadenia o geo-blockingu“), uverejnený aj s dôvodovou správou.¹² Ako uvádza *Sein*, niektorí autori tvrdili, že pokiaľ by bol Návrh prijatý v prekladanej podobe predstavoval by „neprimerané obmedzenie súkromnej autonómie“.¹³ V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že Návrh nariadenia o geo-blockingu v zverejnenej podobe nebol prijatý a došlo k pomerne výrazným zmenám v jeho normatívnej časti.

Prvá badateľná zmena ku ktorej došlo po predložení Návrhu pri kreovaní pozmeneného textu Nariadenia je zreteľná v ciele a rozsahu pôsobnosti Nariadenia. Pôvodný Návrh mal prechádzať priamej alebo nepriamej diskriminácii z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov, zatiaľ čo súčasná podoba Nariadenia formuluje požiadavku nediskriminácie špecifickejšie a zreteľnejšie vo vzťahu ku geografickému blokovaniu.

V rámci kategórie uplatniteľnosti na konkrétne okruhy právnych vzťahov, znenie Návrhu nariadenia o geo-blockingu obsahovalo v čl.1 ods.2 taxatívny výpočet situácií na ktoré sa vzťahovalo. Boli to tri relatívne špecifikované situácie, v ktorých bol zvýraznený prvok cezhraničnosti. Naproti tomu súčasný čl.1 ods. 2 Nariadenia 2018/302 už neobsahuje ani jednu

⁹ Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe zo dňa 06.05.2015, COM (2015) 192 final, str. 6.

¹⁰ Zlepšovanie jednotného trhu: Viac príležitostí pre ľudí a podniky zo dňa 28.októbra 2015, COM (2015) 550 final, str. 12.

¹¹ Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe zo dňa 06.05.2015, COM (2015) 192 final, str. 6.

¹² Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo dňa 25.05.2016 o riešení geografického blokovaní a iných foriem diskriminácie, COM (2016) 289 final, 2016/0152 (COD).

¹³ SEIN.K., The draft Geoblocking Regulation and its possible impact on B2C contracts, Journal of European Consumer and Market Law, issue 4/2017, p.148, ISSN 2364-4710, bližšie pozri 5 odkaz.

z pôvodných troch situácií, ale stanovuje neuplatniteľnosť na čisto vnútorné situácie. Takáto formulácia je pre adresátov práva simplexnejšia a v dôsledku toho aj vhodnejšia, keďže namiesto subsumovania konkrétneho právneho vzťahu do jednej z troch kategórií, bude postačovať posúdiť či situácia vykazuje znaky vnútroštátnej transakcie alebo nie.

Výrazné zmeny nezaznamenal čl.1 ods. 3 Návrhu nariadenia o geo-blockingu, a teda činnosti ktoré sú vyňaté z jeho pôsobnosti. Tak v Návrhu nariadenia o geo-blockingu ako aj v Nariadení 2018/302, nebudú pod pôsobnosť patriť oblasti uvedené v čl.2 ods.2 smernice 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu. Oproti pôvodnému navrhovanému zneniu v čl.1 ods.3 Nariadenia 2018/302 pribudlo, že Nariadením 2018/302 nie sú dotknuté pravidlá uplatniteľné v oblasti autorských práv a práv súvisiacich s autorskými právami, spravidla tie ktoré sú vymedzené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES. V tejto súvislosti je vhodné uviesť, že online poskytovatelia služieb (ktoré sú chránené autorskými právami), sú viazaní územnými licenciami vo vzťahu k takémuto nimi ponúkanému online obsahu a aj z tohto dôvodu je oblasť autorských práv a práv súvisiacich s autorskými právami vyňatá z pôsobnosti Nariadenia. Ďalej je potrebné zmieniť sa že v nadväznosti na prenosnosť online obsahových služieb bolo prijaté Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1128 zo 14. júna 2017 o cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb na vnútornom trhu.¹⁴ Táto právna úprava má slúžiť v prípadoch, keď si zákazník zakúpi online prenosnú obsahovú službu v štáte svojho pobytu a následne sa dočasne nachádza v inom členskom štáte (napr. v dôsledku pracovnej cesty, či súkromnej dovolenky). Zákazníkovi má byť aj pri prekročení hraníc zachovaný prístup k týmto službám a možnosť využívať ich. Relevantným bude v tejto súvislosti zadefinovať, resp. stanoviť kritéria pre posudzovanie pojmu „dočasnosť“, ako uvádza *Rózenfeldová*.¹⁵ Záväzkovú rovinu tejto problematiky harmonizuje smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/770 z 20. mája 2019 o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu a digitálnych služieb.

Nediskriminácia ako jedna zo základných zásad úniijného práva je upravená v Charte základných práv Európskej únie v čl.21. Zákaz diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti je vyjadrený v čl. 21 ods.2 Charty základných práv Európskej únie. Nediskriminácia je upravená aj v čl. 18 a nasl. Zmluvy o fungovaní Európskej únie. S poukazom na to uvedené, je zrejmé, že zákaz diskriminácie (či už priamej alebo nepriamej) je jednou z nosných ideí Európskej únie. Už pred prijatím Nariadenia 2018/302 sme na úrovni úniijného práva disponovali ustanoveniami zakazujúcimi diskriminačné konanie voči príjemcom služieb. Táto úprava bola značne stručnejšia ako súčasné Nariadenie 2018/302. Článok 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu (ďalej len „smernica 2006/123/ES“) stanovoval zákaz uplatňovania diskriminačných požiadaviek z dôvodu štátnej príslušnosti alebo miesta bydliska¹⁶. Článok 20 v odseku 2 smernice 2006/123/ES reflektoval aj na situácie geografického blokovania z objektívnych dôvodov, pre ktoré umožňoval poskytnutie rozdielných podmienok prístupu. Regulácia nediskriminácie v smernici 2006/123/ES bola vo vzťahu k príjemcom služieb koncipovaná všeobecnejšie a to z nasledovných dôvodov. Smernica 2006/123/ES upravuje poskytovanie služieb (vo svetle dvoch zásad a to slobody poskytovateľov usadiť sa a voľného pohybu služieb), pričom hovoríme o poskytovaní služieb tak štandardným spôsobom, ako aj online spôsobom. Nariadenie má zamedziť geografickému blokovaniu pri online nákupoch tovarov a služieb, teda nie pri predaji tovarov štandardným spôsobom (napr. v kamenných predajniach). Ustanovenia

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1128 zo 14. júna 2017 o cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb na vnútornom trhu.

¹⁵ RÓZENFELDOVÁ, L., *The end of Geo-Blocking ?* str. 83 in: BEJČEK, J., KOUKAL, P., ŠILHÁN, J., VALDHANS, J., (eds.) *Dopady digitalizace do oblasti soukromého práva*, Dny práva 2018, Sborník z konference, Masarykova Univerzita 2019, ISBN 978-80-210-9328-7, dostupné na <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48813>, navštívené dňa 14.11.2019.

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12.decembra 2006 o službách na vnútornom trhu.

o nediskriminácii v smernici 2006/123/ES kompetentné orgány vyhodnotili ako neúčinné v boji proti diskriminácii a dostatočne neznižujúce právnu neistotu.¹⁷

Zmena nastala aj vo vzťahu Nariadenia 2018/302 a smernice 2006/123/ES, pôvodnej úpravy nediskriminácie. V čl.1 ods. 6 Návrhu nariadenia o geo-blockingu je uvedené, že pokiaľ nastane rozpor medzi ustanoveniami Nariadenia 2018/302 a ustanoveniami čl.20 ods.2 smernice 2006/123/ES prednosť budú mať ustanovenia Nariadenia 2018/302. Súčasná formulácia stavia Nariadenie 2018/302 do pozície *lex specialis* vo vzťahu ku smernici 2006/123/ES, pričom Nariadenie pripúšťa uplatniteľnosť ustanovení smernice 2006/123/ES, avšak len v prípade pokiaľ Nariadenie 2018/302 nestanovuje špecifickejšie ustanovenia.

IV. KU VŠEOBECNÝM OTÁZKAM NARIADENIA

V úvode príspevku boli charakterizované určité praktiky, ktorých sa dopúšťajú obchodníci a ktorými spôsobujú geografické blokovanie. Geo-blocking má svoju právnu aj technickú stránku, ktoré sú neodmysliteľne späté. Ku blokovaníu dochádza prostredníctvom technologických opatrení, prípadne iným spôsobom spôsobilým blokovat' alebo obmedzovať prístup k online rozhraniu obchodníka. Definícia online rozhrania je uvedená v čl. 2 ods. 16 Nariadenia 2018/302 a vnímame ju ako „*akýkoľvek softvér vrátane webového sídla alebo jeho časti a aplikácií vrátane mobilných aplikácií, ktorý je prevádzkovaný obchodníkom alebo v jeho mene a prostredníctvom ktorého získavajú zákazníci prístup k tovaru alebo službám obchodníka s cieľom uskutočniť transakciu v súvislosti s tovarom alebo službami.*“¹⁸ Zákaz blokovania navyše musí spočívať v dôvodoch, ktoré súvisia so štátnou príslušnosťou, miestom bydliska alebo sídlom zákazníka.

Ako ukazovateľ fyzickej polohy zákazníka slúži zvyčajne IP adresa, ale aj adresa na doručenie tovaru, výber odlišného jazyka, alebo členský štát, v ktorom bol vydaný platobný prostriedok, ktorým chce za tovary alebo služby spotrebiteľ/zákazník zaplatiť. V praxi sa častokrát stáva, že spotrebiteľ/zákazník je presmerovaný na odlišnú verziu online rozhrania, ktorá sa odlišuje od pôvodnej verzie vzhľadom, jazykom, prípadne inými osobitými vlastnosťami. Takéto presmerovanie na inú verziu online rozhrania môže byť vykonané len s udelením výslovného súhlasu zákazníka, za podmienky že bude mať naďalej jednoduchý prístup k pôvodnej online verzii rozhrania. Skutočnosť, že zákazník bude mať aj naďalej prístup ku pôvodnej verzii rozhrania slúži k zvýšeniu transparentnosti, nakoľko bude môcť napr. porovnať ceny na pôvodnej stránke a na stránke na ktorú bol presmerovaný.¹⁹ Obmedziť prístup k online rozhraniu, alebo presmerovať na odlišné online rozhranie je prípustné pokiaľ existuje dôvod spočívajúci v dodržaní zákonných požiadaviek práva Únie alebo v právnych predpisoch členského štátu. O tom však musí byť zákazník/spotrebiteľ vyzoomený – jasne a konkrétne v jazyku online rozhrania ku ktorému chcel zákazník pôvodne získať prístup. Za podmienok stanovených v Nariadení 2018/302, pri presmerovaní bude musieť obchodník umiestniť na svoje webové sídlo prípadne na svojej aplikácii, ikonu (alebo zvolit' iný vhodný spôsob), prostredníctvom ktorej bude zákazník/spotrebiteľ informovaný o možnosti presmerovania, s ktorým bude musieť vyjadriť výslovný súhlas.

So zreteľom k pôsobnosti Nariadenia 2018/302 je v čl. 7 Preambuly stanovené, že: „nariadenie by sa nemalo vzťahovať na situácie, ktoré sú výhradne vnútornou záležitosťou členského štátu“. Výhradne vnútornú záležitosť členského štátu môžeme charakterizovať ako situáciu, keď sa všetky relevantné prvky transakcie nachádzajú na území jedného členského štátu.

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovaníu a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov na vnútornom trhu, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 2006/2004 a (EÚ) 2017/2394 a smernica 2009/22/ES, čl. 4 preambuly.

¹⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovaníu, čl.2 ods. 16.

¹⁹ Seven important questions about Geo-blocking. European Consumer Centre Austria, dostupné na: <https://europakonsument.at/en/page/7-important-questions-about-geo-blocking>, navštívené dňa 14.11.2019.

Článok 1 ods. 3 Nariadenia 208/302 striktno vylučuje pôsobnosť Nariadenia na „čisto vnútorné situácie“. Pre ilustráciu možno uviesť, že pokiaľ si spotrebiteľ z Prešova objedná prostredníctvom internetu tovar z Martina, Nariadenie 2018/302 na takú situáciu nebude uplatniteľné. Pokiaľ si však spotrebiteľ z Košíc online zakúpi lístok na divadelné predstavenie v pražskom divadle, Nariadenie 2018/302 bude možné aplikovať. Aplikácia Nariadenia 2018/302 vo vymedzenom rozsahu je celkom logická, keďže zámerom prijatej legislatívy je podporiť a napomôcť práve cezhraničnému elektronickému obchodu, pričom pri výsostne vnútroštátnych transakciách prvok cezhraničnosti absentuje.

S ohľadom na vecnú pôsobnosť Nariadenia je nutné vymedziť na aký okruh činností sa bude resp. nebude vzťahovať. Z rozsahu a cieľa Nariadenia 2018/302 je zrejmé, že nebude aplikovateľné na všetky oblasti, v ktorých sú poskytované služby alebo predávané tovary. Zo znenia čl. 1 ods.2 vyplýva, že činnosti, na ktoré sa Nariadenie 2018/302 nebude uplatňovať sú taxatívne vymenované v čl. 2 ods.2 smernice 2006/123/ES. Aj napriek tomu, že je vyňatý pomerne rozsiahly okruh činností, ostáva stále značné množstvo oblastí, na ktoré bude Nariadenia 2018/302 aplikovateľné, s ohľadom na skutočne širokú ponuku tovarov a služieb, ponúkaných a poskytovaných prostredníctvom internetu.

Otázka, ktorej je nutné venovať pozornosť, je voči ktorým obchodníkom bude Nariadenie 2018/302 uplatniteľné, resp. aká je jeho územná pôsobnosť. Zaiste je potrebné sa zamyslieť nad tým, ako sa bude pristupovať ku podnikateľským subjektom, ktoré nemajú svoje sídlo umiestnené na území členských štátov Európskej únie, ale poskytujú svoje služby alebo predávajú svoje tovary (či už online alebo offline) aj na území členských štátov Európskej únie. Táto otázka vyvstala aj v súvislosti s príspevkom *Frantíkovej*²⁰, ktorá uvádza, že : „predaj zbraní alebo iných zakázaných produktov z USA do ČR by nebol možný, pretože predaj zbraní v Českej republike je na rozdiel od USA podrobený väčšej kontrole. V tejto situácii by geoblokovanie nebolo považované za neoprávnené“. S uvedeným môžeme jednoznačne súhlasiť. Nariadenie sa podľa nás bude vzťahovať okrem obchodníkov so sídlom na území členského štátu EÚ aj na obchodníkov, ktorí majú sídlo v krajine mimo EÚ a vykonávajú činnosť v EÚ.²¹ Obchodníci so sídlom mimo členských štátov EÚ, tzv. tretích krajín, sa rovnako ako obchodníci so sídlom na území členských štátov môžu dopúšťať nedovoleného geoblockingu. Keďže obe uvedené kategórie obchodníkov sú účastníkmi hospodárskej súťaže, bojujú o priazeň zákazníkov, mali by podliehať rovnakým požiadavkám.²² Determinantom aplikovateľnosti preto nebude sídlo podnikateľa, ale ponuka, ktorú vytvárajú spotrebiteľom v EÚ. Zmieňovaná pôvodná právna úprava nediskriminácie vo vzťahu k službám na vnútornom trhu²³ stanovovala povinnosť výlučne členským štátom zabezpečiť to, aby príjemca nepodliehal diskriminačným požiadavkám, preto by sankcionovanie podnikateľských subjektov z tretích krajín prekračovalo rozsah pôsobnosti smernice.²⁴ Aj tento fakt mohol slúžiť ako ďalší dôvod potreby prijatia Nariadenia 2018/302.

²⁰ FRANTÍKOVÁ, Z. Konec diskriminace zákazníků z důvodu státní příslušnosti, místa bydliště nebo usazení in ČAM-DŽÍČOVÁ, Sabina (ed.). Právo v globalizované společnosti. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2018. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2018. ISBN 978-80-88266-32-7 (PDF) [Dostupné on-line na adrese: <http://odmp.upol.cz/sborniky/odmp-2017/odmp18.pdf>], str.202, naštívené dňa 19.11.2019.

²¹ Geo-blocking Regulation – Questions and Answers, European Commission, Strategy, Digital Single Market, dostupné na: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/geo-blocking-regulation-questions-and-answers>, str. 13, navštívené 06.11.2019.

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania, čl. 17 Preambuly.

²³ Čl. 20 smernice o službách na vnútornom trhu 2006/123/ES.

²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania, čl. 4 Preambuly.

V. KU SMEROVANIU ČINNOSTI DO ČLENSKÉHO ŠTÁTU

Do pozornosti sa dostávajú pojmy vykonávanie činnosti a smerovanie činnosti. Význam „smerovania činnosti“, resp. výklad tohto pojmu podal Súdny dvor Európskej únie v spojených veciach C-585/08 a C-144/09 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schluter GmbH & Co.KG a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliverovi Hellerovi*. Spor vo veci samej v prípade pána Petra Pammera spočíval v nasledujúcich skutkových a právnych okolnostiach – pán Pammer si rezervoval prostredníctvom spoločnosti Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH sídliacej v Nemecku cestu nákladnou loďou z Terstu (Taliansko) na Ďaleký východ. Uvedená sprostredkovateľská spoločnosť poskytla prostredníctvom internetovej stránky opis cesty a vybavenia, ktorým loď disponuje avšak tento podľa pána Pammera nezodpovedal podmienkam, ktoré boli reálne na lodi. V tejto súvislosti pán Pammer odmietol na loď nastúpiť a spoločnosť Reederei Karl Schlüter mu vrátila len časť uhradenej sumy vo výške 3,500€. Pán Pammer požadoval vrátenie celej sumy aj s úrokmi vo výške 5,000€ a s týmto nárokom sa obrátil na rakúsky vnútroštátny prvostupňový súd²⁵.

Žalovaná spoločnosť Reederei Karl Schlüter argumentovala nedostatok právomoci uvádzaného súdu tým, že v Rakúsku nevykonáva žiadnu obchodnú ani inú podnikateľskú činnosť.²⁶ Následne konanie prebehlo na prvej inštancii, odvolacej inštancii a po podaní dovolania pánom Pammerom sa prípad dostal na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd). Tento vyslovil pochybnosti o kritériách definovania pojmu „balík cestovných služieb“, a zdôraznil, že v danom prípade je nastolená otázka, či sú predmetné služby porovnateľné s okružnou plavbou, čo by mohlo znamenať existenciu „balíka služieb“ a následne existenciu zmluvy o preprave. Na základe toho považoval za potrebné prerušiť vnútroštátne konanie a položiť Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky, a teda či predstavuje cesta nákladnou loďou cestu za jednu cenu v zmysle článku 15 ods.3 (nariadenia č. 44/2001)²⁷ a v prípade kladnej odpovede na prvú otázku, druhú otázku či pre „smerovanie“ činnosti (do členského štátu v ktorom má spotrebiteľ bydlisko) postačuje (v zmysle článku 15 ods.1 písm. c) nariadenia 44/2011)²⁸ aby bola na internete dostupná webová stránka sprostredkovateľa.²⁹

Druhým konaním v spojenej veci bol spor hotela Alpenhof GesmbH proti pánovi Oliverovi Hellerovi. Pán Heller si prostredníctvom internetovej stránky rezervoval viacero izieb v hoteli Alpenhof (hotel prevádzkuje rovnomená spoločnosť) v Nemecku, pričom rezervácia a potvrdenie rezervácie boli uskutočnené elektronickou poštou. Po príchode do hotela pán Heller spochybnil jeho služby a opustil ho bez zaplatenia faktúry, napriek ponúknutej zľave. Spoločnosť Alpenhof sa obrátila so žalobou o zaplatenie sumy približne 5,000€ na rakúsky súd³⁰. Žalovaným bola vznesená námietka nedostatku právomoci súdu, nakoľko vtedajšia právna úprava³¹ bola koncipovaná tak, že žalovaný, vystupujúci v spore ako spotrebiteľ, môže byť žalovaný iba na súde členského štátu, na ktorého území má bydlisko (t.j. na nemeckom súde).³² Súd prvej inštancie³³, rovnako ako odvolací súd³⁴ zamietli podanú žalobu a usúdili, že rakúske sudy nemajú právomoc vo veci konať.

Následne usúdili, že pojem činnosť smerovaná do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, zahŕňa aj využívanie interaktívnej internetovej stránky, ktorá umožňuje uzavrieť

²⁵ Bezirksgericht Krems an der Donau.

²⁶ Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, EU:C:2010:740, body 14-13.

²⁷ V súčasnosti už neúčinné nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ku 09. januáru 2015.

²⁸ Ibid.

²⁹ Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof C-585/08, EU:C:2010:740, bod 24.

³⁰ Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau.

³¹ V súčasnosti už neúčinné nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ku 09. januáru 2015.

³² Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, EU:C:2010:740, bod 28.

³³ Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau.

³⁴ Landesgericht Salzburg.

zmluvu s týmto spotrebiteľom online, t.j. elektronicky, či už na stránke podnikateľa, alebo aj na internetovej stránke, ktorá síce takúto možnosť neposkytuje, ale uvádza výlučne reklamu. Podľa názoru týchto súdov, reklama na internete prekračuje hranice. Takéto smerovanie do zahraničia možno vylúčiť len prostredníctvom výslovného vyhlásenia týkajúceho sa obchodných vzťahov podnikateľa so spotrebiteľmi s bydliskom v jednom alebo viacerých ostatných určených členských štátoch. Uviedli, že činnosť by bola smerovaná do členského štátu spotrebiteľa aj v tom prípade, ak by sa spotrebiteľ dozvedel o službách podnikateľa prostredníctvom internetovej stránky a následne by vykonal rezerváciu skrze adresy elektronickej pošty, geografickej adresy prípadne telefónneho čísla, ktoré by boli uvedené na stránke.³⁵

Spoločnosť Hotel Alpenhof podala dovolanie na Oberster Gerichtshof, ktorý si nebol istý či Súdny dvor odpovie na druhú prejudiciálnu otázku vo veci C-585/05, keďže táto závisela od odpovede na prvú otázku položenú Súdnemu dvoru v tejto veci. Dovolací súd považoval za nevyhnutné prerušiť konanie a položiť nasledujúcu otázku: „postačuje na to, aby bola činnosť smerovaná do štátu v zmysle čl. 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001³⁶ skutočnosť, že na internete je dostupná webová stránka zmluvného partnera spotrebiteľa?“ V súlade s ustanoveniami Rokovacieho poriadku Súdného dvora boli uvádzané konania spojené na účely rozsudku.³⁷

Súdny dvor konštatoval, že z dôvodu rozvoja komunikácie prostredníctvom internetu je sťažené určenie miesta, kde boli vykonané úkony potrebné na uzavretie zmluvy, čo s prihliadnutím na ponuky podnikateľov, zvyšuje zraniteľnosť spotrebiteľa. Potrebné bolo preskúmať či sa vyžaduje vôľa podnikateľa zamerať sa na jeden alebo viacero iných členských štátov, a ak áno, akým spôsobom musí byť vôľa prejavovaná.³⁸ Štandardné spôsoby reklamy častokrát zahŕňajú vynakladanie významných výdavkov na strane podnikateľa na jeho zviditeľnenie v ostatných členských štátoch a táto skutočnosť sama o sebe preukazuje vôľu podnikateľa smerovať svoju činnosť do týchto štátov. Keďže internet je špecifický, posúdenie prejavu vôle bude podliehať iným kritériám ako pri klasickom spôsobe reklamy. Už zo svojej podstaty má internet celosvetový dosah, reklama je tak dostupná v podstate vo všetkých štátoch, teda v celej Európskej únii bez toho, aby bolo nevyhnutné vynakladať dodatočné výdavky a nezávisle od vôle podnikateľa zameriavať sa na spotrebiteľov mimo územia členského štátu, v ktorom má sídlo.³⁹ Samotná dostupnosť internetovej stránky pritom nepostačuje na „smerovanie činnosti“, ako to uvádza aj generálna advokátka *Verica Trstenjak*, v bode 64 svojho návrhu vo veci C- 585/08.⁴⁰

Skúmať bolo potrebné existenciu okolností preukazujúcich, že podnikateľ zamýšľal obchodovať so spotrebiteľmi s bydliskom v ostatných členských štátoch, v tom zmysle že bol pripravený uzatvárať zmluvy s týmito spotrebiteľmi. Medzi také skutočnosti nepatrí ani zmienka o adrese elektronickej pošty, ani uvedenie telefonických kontaktných údajov bez medzinárodnej predvoľby, keďže uvedenie takýchto informácií nenaznačuje, že podnikateľ smeruje svoju činnosť do jedného alebo viacerých členských štátov, lebo poskytnutie uvedených informácií je nevyhnutné na skontaktovanie sa spotrebiteľa s bydliskom na území členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, kontaktovať tohto podnikateľa.⁴¹

Medzi skutočnosti, ktoré umožňujú určiť či je tá-ktorá činnosť smerovaná do členského štátu, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, patria všetky výslovné prejavy vôle oslovo-

³⁵ Ibid., bod 29.

³⁶ V súčasnosti už neúčinné nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ku 09. januáru 2015.

³⁷ Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, EU:C:2010:740, body 30 až 32.

³⁸ Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, EU:C:2010:740, body 62 a 64.

³⁹ Ibid., bod 68.

⁴⁰ Návrhy generálnej advokátky z 18. mája 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, ECLI:EU:C:2010:273, bod 64.

⁴¹ Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, EU:C:2010:740, body 62 a 64.

⁴¹ Ibid., bod 76,77.

vat' spotrebiteľov z tohto členského štátu.⁴² Pokiaľ je internetová stránka stránkou sprostredkovateľskej spoločnosti a nie podnikateľa, nie je to prekážkou toho, aby sa tento považoval za podnikateľa smerujúceho svoju činnosť do ostatných členských štátov, vrátane toho, v ktorom má bydlisko spotrebiteľ, keďže táto spoločnosť konala v mene a na účet uvedeného podnikateľa. Je úlohou vnútroštátneho súdu preveriť, či si tento podnikateľ bol, alebo musel byť vedomý medzinárodného rozmeru činnosti sprostredkovateľskej spoločnosti a aká väzba ich spája.⁴³

Následne Súdny dvor vo svojom rozsudku uviedol demonštratívnym výpočtom okolnosti, ktoré sú spôsobilé vystupovať ako okolnosti umožňujúce usudzovať, že činnosť podnikateľa je smerovaná do členského štátu bydliska spotrebiteľa. Takýmito činnosťami sú medzinárodná povaha činnosti, uvedenie trasy cesty z ostatných členských štátov do miesta, kde má podnikateľ sídlo, používanie iného jazyka alebo inej meny, ako je jazyk alebo mena zvyčajne používaná v členskom štáte, v ktorom má podnikateľ sídlo, s možnosťou vykonať a potvrdiť rezerváciu v tomto inom jazyku, uvedenie telefonických kontaktných údajov s medzinárodnou predvoľbou, vynaloženie výdavkov na odkazové služby na internete, aby sa spotrebiteľom s bydliskom v ostatných členských štátoch uľahčil prístup na stránku podnikateľa alebo jeho sprostredkovateľa, používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako prvá úroveň členského štátu v ktorom má podnikateľ sídlo, a zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch. Úlohou vnútroštátneho súdu zostalo preveriť, či takéto okolnosti existujú.

Ako je uvádzané vyššie, povaha internetu a jeho globálne pôsobenie sťažuje hodnotenie toho, či podnikateľ skutočne smeruje svoju činnosť na územie členských štátov, alebo nie. Dostupnosť internetovej stránky sama o sebe nezmenená, že činnosť je smerovaná do členského štátu, prípadne na územie Európskej únie. S ohľadom na predmet sporu a povahu sformulovaných kritérií možno konštatovať, že obdobné okolnosti môžu byť posudzované aj pri hodnotení toho, či je činnosť podnikateľských subjektov so sídlom v tretích krajinách smerovaná do členských štátov Európskej únie, pokiaľ sa títo dopustia geografického blokovania, ktoré je v rozpore s Nariadením 2018/302. Výpočet kritérií kreovaný Súdnym dvorom, ktoré je potrebné posudzovať pri vykladaní pojmu smerovanie činnosti, nemožno označiť za vyčerpávajúci, preto nie je vylúčené aby sa posúdili aj iné kritéria, pokiaľ by tieto boli výrazným ukazovateľom toho, či činnosť skutočne bola smerovaná na územie členských štátov Európskej únie, alebo bola len „voľne dostupnou“.

VI. OBCHODNOPRÁVNE ASPEKTY

Geografické blokovanie je jav, ktorý fakticky nastáva medzi dvoma subjektami práva - obchodníkom poskytujúcim služby alebo predávajúcim tovary a zákazníkom⁴⁴, ktorý má o tieto tovary alebo služby záujem. Už formulácia názvu Nariadenia napovedá, na ktoré právne vzťahy, v obchodnoprávnom kontexte, sa bude Nariadenie vzťahovať. Keďže má zabráňovať diskriminácii z dôvodu miesta bydliska ale aj sídla zákazníkov, bude sa týkať tzv. B2C (business to consumer) vzťahov, ale taktiež aj tzv. B2B (business to business) vzťahov. Nariadenie sa však nebude na kategóriu obchodnoprávných vzťahov business to business (obchodník s obchodníkom) uplatňovať en bloc. Aplikovateľné bude len pokiaľ podnikateľ bude konať ako zákazník, a tovar alebo službu využije ako koncový používateľ. Inými slovami, tovar alebo služby podnikateľ nezakúpi na účely ďalšieho predaja, transformácie, spracovania, prenájmu alebo zadania zákazky subdodávateľovi.⁴⁵ Tomu nasvedčuje aj rozlišovanie

⁴² Ibid. bod 80.

⁴³ Ibid., bod 89.

⁴⁴ Znenie nariadenia pracuje tak s pojmami zákazník aj spotrebiteľ, ako je uvedené v texte príspevku.

⁴⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania, čl. 16 preambuly.

pojmov spotrebiteľ a zákazník pre účely Nariadenia (definované v čl. 2 Nariadenia). Spotrebiteľom je *fyzická osoba, konajúca na účely mimo rámca obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti*. Zákazník je označený ako *spotrebiteľ, alebo podnik ktorý prijíma službu či nakupuje tovar alebo sa o to usiluje a to výlučne na účely konečného použitia*. Výluka v rámci *business to business* vzťahov, ktorá bola definovaním zákazníka ako konečného používateľa stanovená, má svoje opodstatnenie.

Medzi základný atribút, ktorý charakterizuje geo-blocking ako negatívny jav patrí jeho objektívna neodôvodnenosť. Pokiaľ by bolo geografické blokovanie spôsobené v dôsledku dodržania určitých špecifických záväzkov zo strany predávajúceho nemohlo by sa jednáť už o neodôvodnené geografické blokovanie. Takéto geografické blokovanie by bolo odôvodnené, ba dokonca teoreticky nie je vylúčené aby nastal prípad kedy by určitá osoba v postavení podnikateľa neodoprela prístup na webové sídlo spotrebiteľovi alebo zákazníkovi⁴⁶ a práve týmto svojím konaním by spôsobila porušenie vnútroštátneho ustanovenia právneho poriadku za ktoré by mohla byť následne sankcionovaná. Objektívna odôvodnenosť však nevylučuje vytváranie základu pre diskrimináciu (či už priamu alebo nepriamu) proti ktorej prijaté Nariadenie smeruje. Vnútroštátne právo členských štátov nie je plne harmonizované (čo zrejme ani nie je možné objektívne požadovať) a preto sa možno stotožniť s tým názorom, že aj napriek iniciatívam Európskej únie o harmonizovanie práva na vysokej úrovni, budú existovať určité oblasti, v ktorých bude k diskriminácii na základe štátnej príslušnosti, miesta bydliska či sídla dochádzať. Rozdielne zaobchádzanie preto musí byť založené na oprávnených dôvodoch.

V spojení s uvedeným, je preto nutné starostlivo posudzovať, či je geografické blokovanie odôvodnené alebo neodôvodnené. Okrem načrtnutej prekážky spočívajúcej napríklad v dodržiavaní určitých špecifických záväzkov, môže byť geo-blocking spôsobený aj vplyvom rozdielnosti právnych úprav členských štátov, chýbajúceho vzájomného uznávania práva či nedostatočnej harmonizácii na úrovni Európskej únie. V nadväznosti na uvedené preto možno rozlišovať verejnoprávne objektívne obmedzenia, resp. vertikálne objektívne obmedzenia – v dôsledku spomínanej rozdielnosti právnych úprav, či dodržania zákonnej požiadavky stanovenej v práve Únie - napr. členský štát má stanovené prísne podmienky na predaj (alebo vývoz) určitého druhu liečiv, preto je zřejmé, že obchodník predávajúci medikamenty prostredníctvom internetu bude musieť odoprieť súhlas spotrebiteľovi z iného členského štátu prístup k svojmu online rozhraniu, keďže Nariadenie mu nestanovuje povinnosť naštudovať s príslušnú legislatívu daného členského štátu súvisiacu s reštrikciami pri predaji liečiv. Opačkom verejnoprávnym objektívnym obmedzením budú súkromnoprávne obmedzenia resp. horizontálne obmedzenia súvisiace skôr s otázkami marketingu a trhu na ktorom má predávajúci záujem pôsobiť, prípadne s problematikou súťažného práva. Nariadenie ani nestanovuje povinnosť obchodníkovi poskytovať služby alebo predávať tovary vo všetkých členských štátoch. Sporným ostáva či môže mať aj súkromnoprávne (horizontálne) obmedzenie objektívny charakter.

VII. UPLATŇOVANIE NARIADENIA V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Predmetné Nariadenie 2018/302 nadobudlo účinnosť 23.marca 2018 a začiatok jeho uplatňovania bol stanovený na 3.december 2018 ako uvádza článok 11 ods.1. Slovenská republika ako členský štát Európskej únie bola povinná uplatňovať Nariadenie 2018/302 v stanovených lehotách a v tejto súvislosti aj upraviť podmienky potrebné na jeho riadnu aplikáciu. Dôvodová správa ku zákonu č. 299/2019 Z.z. z 11.septembra 2019 o dohľade a pomoci pri riešení neodôvodnenej geografickej diskriminácie zákazníka na vnútornom trhu a o zmene a doplnení

⁴⁶ do úvahy prichádzajú aj iné možnosti, ktoré by v konkrétnom prípade mohli evokovať činnosť neodôvodneného geografického blokovania.

zákona č. 128/2002 Z.z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dohľade a pomoci pri riešení neodôvodnenej geografickej diskriminácie“), pracuje s pojmom implementácia Nariadenia 2018/302.⁴⁷ V týchto intenciách zároveň došlo aj ku zmene zákona č. 128/2002 Z.z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej kontrole vnútorného trhu“).

Zmeny resp. potreba zmien, ktoré povinnosť uplatňovania Nariadenia 2018/302 priniesla pre členské štáty, by sa dali subsumovať do 3 kategórií:

- ustanovenie orgánu zodpovedného za prijímanie účinných opatrení na zabezpečenie súladu s Nariadením
- stanovenie výšky sankcií za porušenie nariadenia, ktoré budú dostatočne účinné, primerané a odrádzajúce
- určenie subjektu/subjektov, ktoré budú zodpovedné za poskytovanie praktickej pomoci spotrebiteľom pre prípad sporu medzi spotrebiteľom a obchodníkom v dôsledku uplatňovania Nariadenia.

Vo vzťahu k prvej kategórii, teda zvoleniu orgánu v ktorého kompetencii bude zodpovedať za prijímanie účinných opatrení, Nariadenie 2018/302 v čl. 35 preambuly stanovuje členskému štátu povinnosť konštituovať jeden, prípadne dva subjekty⁴⁸, ktoré môžu mať buď povahu správneho orgánu alebo súdneho orgánu. Článok 7 Nariadenia 2018/302 v nadväznosti na čl. 35 preambuly ponecháva autonómiu výberu orgánu na členskom štáte, pričom determinantom vhodnosti má byť najmä kompetencia orgánu prijímať v prípade potreby dostatočne účinné, primerané a odrádzajúce opatrenia. V podmienkach Slovenskej republiky bude inštitúciou dohliadajúcou na uplatňovanie Nariadenia Slovenská obchodná inšpekcia. Pôsobnosť a oprávnenia Slovenskej obchodnej inšpekcie sú vymedzené v zákone č. 128/2002 Z.z. o štátnej kontrole vnútorného trhu v §4, predmet kontroly vnútorného trhu je stanovený v §2 uvedeného zákona. Vo všeobecnej časti dôvodovej správy sa konštatuje, že pre Slovenskú obchodnú inšpekciu je problematika súvisiaca s geografickým blokovaním novou agendou. Doposiaľ SOI neeviduje žiadne podnety a počíta sa aj s jej technickým a personálnym dobudovaním pre účely riadneho výkonu právomocí, ktoré priniesla novela zákona.

Druhá kategória – stanovenie výšky sankcií – je nemenej dôležitou, keďže na to, aby sa subjekt neuchýlil ku konaniu odporujúcemu ustanoveniam Nariadenia, musí byť sankcia dostatočne odrádzajúca. Za porušenie povinností stanovených v Nariadení 2018/302 je Slovenská obchodná inšpekcia podľa §3 zákona o dohľade a pomoci pri riešení neodôvodnenej geografickej diskriminácie oprávnená uložiť obchodníkovi pokutu od 100€ až do 25.000€. V prípade opakovaného porušenia povinností obchodníkom do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia o uložení pokuty, môže zvýšiť Slovenská obchodná inšpekcia pokutu až do výšky 50.000€. Zákon stanovuje aj objektívnu a subjektívnu premlčaciu dobu, v ktorej je Slovenská obchodná inšpekcia oprávnená konať. Konanie o uložení pokuty môže začať do jedného roka, odo dňa kedy SOI zistila porušenie povinností stanovených v Nariadení, avšak najneskôr do troch rokov odo dňa spáchania skutku. Okolnosti, ktoré bude brať Slovenská obchodná inšpekcia do úvahy pri stanovovaní výšky pokuty sú najmä závažnosť, spôsob, čas trvania a následky protiprávneho konania.

Poslednú kategóriu povinností uzatvára ustanovenie subjektu zodpovedného za poskytovanie praktickej pomoci spotrebiteľom pre prípad sporu medzi spotrebiteľom a obchodníkom. Je ním Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Tak to stanovuje §4 zákona o dohľade

⁴⁷ Sme toho názoru, že Nariadenie v súlade so znením čl. 288 ZFEÚ nie je potrebné implementovať.

⁴⁸ Článok 35 preambuly Nariadenia používa pojem subjekty, pričom článok 7 nariadenia následne pracuje s pojmom orgány.

a pomoci pri riešení neodôvodnenej geografickej diskriminácie. V praxi bude realizované uplatňovanie Nariadenia dohľadom nad jeho dodržiavaním Slovenskou obchodnou inšpekciou, ktorá bude rovnako oprávnená vydávať rozhodnutia, v ktorých vyhodnotí porušenie Nariadenia a ktorým zároveň uloží pokutu v rozmedzí stanovenom zákonom. Ministerstvo hospodárstva SR bude poskytovať praktickú pomoc spotrebiteľom, avšak spôsob, prípadne metódy, ktoré pri tom použije, v zákone ani v dôvodovej správe bližšie špecifikované nie sú. Praktické vymáhanie dodržiavania Nariadenia môže byť problematické. Osoba alebo subjekt, ktorý webové sídlo či mobilnú aplikáciu kreoval(a) nemusí byť totožná a spravidla zrejme ani nebude totožná s osobou, ktorá toto online rozhranie bude používať na svoju podnikateľskú činnosť. Zodpovednosť za nesúlad s Nariadením bude s najvyššou pravdepodobnosťou niesť subjekt, ktorý si takéto internetové sídlo dal pre seba zhotoviť a prístup ku svojmu online rozhraniu prispôbiť pre svoje podnikateľské účely. Pokiaľ však nastane situácia, že slovenský spotrebiteľ nahlási konanie, ktoré nesie znaky neodôvodneného geografického blokovania SOI a tá zistí, že doménu má zaregistrovanú subjekt, ktorý nie je slovenským podnikateľom, následný postup nie je jednoznačný. Zákon totiž neuvádza, či je SOI oprávnená začať konanie aj voči zahraničným subjektom a pokiaľ by sme sa spravovali prezumpciou že SOI je na to oprávnená, otázne zostane to, pre ktoré domény bude oprávnená začať konanie SOI a či následne nenastane rozpor v tom, vnútroštátny orgán ktorého členského štátu je kompetentný vydať rozhodnutie o porušení Nariadenia a uložiť za toto konanie sankciu a následne ju vymáhať. V uvedených prípadoch bude potrebné prihliadať aj na zásadu lojálnej spolupráce, formulovanú v čl. 4 ods.3 Zmluvy o Európskej únii. Povinnosťou Únie a členských štátov je vzájomne sa rešpektovať a pomáhať pri vykonávaní úloh vyplývajúcich zo zmlúv.

VIII. PORUŠENIE NARIADENIA ? OBCHODNÁ SPOLOČNOSŤ GUESS

V nadväznosti na ukladanie pokút v kontexte geo-blockingu, je v súčasnosti asi najviac rezonujúcim prípadom odevná značka Guess, ktorú poznáme aj pod obchodnými menami Guess?, Inc., Guess? Europe, B.V. či spoločnosť Guess Europe Sagl (následne označované spolu aj ako „Guess“) sídliaca v USA, zapísaná do obchodného registra v Delaware, kótová na newyorskej burze cenných papierov.⁴⁹ Okrem navrhovania odevov a doplnkov, tieto odevy a doplnky distribuuje a poskytuje na túto značku licencie. Vyššie spomínaná spoločnosť Guess?, Inc. nepriamo vlastní spoločnosť Guess ? Europe, B.V., ktorá je od roku 1996 zapísaná v holandskom obchodnom registri. Spoločnosť Guess? Europe, B.V. má pod kontrolou aj Guess Europe Sagl, ktorá je zapísaná do obchodného registra vo Švajčiarsku. Guess? Europe, B.V. je teda materskou spoločnosťou (v pomere 100%, priamo alebo nepriamo) dcérskych spoločností Guess v rámci celého Európskeho hospodárskeho priestoru.⁵⁰

Dňa 06. júna 2017 Európska komisia iniciovala formálne protimonopolné konanie proti Guess?, Inc., Guess? Europe B.V., Guess Europe Sagl a všetkým právnym entitám, ktoré sú priamo alebo nepriamo uvádzanými spoločnosťami kontrolované. Toto vyšetrovanie sa začalo v nadväznosti na odvetvový prieskum týkajúci sa elektronického obchodu. Značka Guess bola vyšetrovaná v súvislosti so sériou vertikálnych obmedzení voči jej schváleným veľkoobchodným distribútorom a maloobchodníkom v jej selektívnom distribučnom systéme.⁵¹ Správanie, ktoré malo byť vyšetrované sa malo týkať najmä dohôd o distribúcii odevov, obuvi a doplnkov v Európskej únii, prípadne Európskom hospodárskom priestore (EÚ / EHP). Sporné dohody mali obsahovať obmedzenia cezhraničného predaja, zákaz krížového predaja medzi členmi selektívneho distribučného systému, interné limitácie predaja a reštrikcie cien pri ná-

⁴⁹ Summary of Commission Decision of 17 December 2018 (Case AT.40428 Guess), (notified under document C(2018) 8455), str. 1.

⁵⁰ Summary of Commission Decision of 17 December 2018 (Case AT.40428 Guess), (notified under document C(2018) 8455), str. 1.

⁵¹ Ibid.

slednom predaji.⁵² Tieto podozrenia smerovali najmä ku porušeniu čl. 101 ZFEÚ a čl. 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Konania boli iniciované v súlade s čl. 2 ods.1 nariadenia Komisie č. 773/2004 zo 07.apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa čl. 81 a 82 zmluvy o založení ES.⁵³ Intenciami Komisie bolo prešetriť, či Guess limituje alebo nelimituje schopnosť jej distribútorov predávať cezhranične v rámci Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru.⁵⁴

Spoločnosť Guess vyjadrila záujem spolupracovať s Komisiou pri vyšetrovaní a taktiež predložila aj dôkazy. Po vykonaní potrebných úkonov zameraných na prešetrenie predmetnej situácie a so súhlasným stanoviskom Poradného výboru pre obmedzujúce postupy a dominantné postavenie z 10. decembra 2018, vydala Komisia dňa 17. decembra rozhodnutie, v ktorom konštatovala porušenie čl. 101 Zmluvy o fungovaní EÚ a čl. 53 Dohody o EHP tým, že sa vyšetrovaný subjekt podieľal na protisúťažných praktikách. Spoločnosti Guess?, Inc., Guess? Europe, B.V. a Guess Europe Sagl sa v trvaní od 01. januára 2014 do 31.októbra 2017 dopúšťali presmerovania online predaja výrobkov na vlastnú webovú stránku spoločnosti Guess medzi autorizovanými distribútormi. Touto stratégiou obmedzila spoločnosť autorizovaných distribútorov v jej selektívnom distribučnom systéme, v súvislosti s nasledujúcimi činnosťami: používanie obchodných značiek Guess a ochranných známk na účely inzercie v rámci online vyhľadávania, internetový predaj bez povinnosti vopred získať osobitné povolenie od spoločnosti Guess, o udelení alebo neudelení ktorého rozhodovala výlučne spoločnosť Guess, pričom neboli špecifikované žiadne kritériá kvality na prijatie takéhoto rozhodnutia, predaj konečným používateľom, ktorí sa nachádzajú mimo prideleného územia autorizovaných distribútorov, krížový predaj medzi autorizovanými veľkoobchodníkmi a maloobchodníkmi, nezávislé stanovovanie ich cien ďalšieho predaja.⁵⁵

Súčasťou rozhodnutia Komisie o porušení ustanovení čl. 101 ZFEÚ a čl. 53 Dohody o EHP spoločnosťou Guess bolo aj stanovenie výšky sankcie. Pri určení výšky sankcie sa zohľadnila najmä hodnota predaja v rozpočtovom roku 2017 (tj. od 31. januára 2016 do 28.januára 2017), teda posledným úplným rokom účasti spoločnosti Guess na porušení. Komisia prihliadala zároveň aj na fakt, že vertikálne dohody a zosúladené postupy, sú vo svojej podstate menej škodlivé pre hospodársku súťaž, ako horizontálne dohody. Dôležitú úlohu v tomto procese činila aj spolupráca samotnej spoločnosti pri procese vyšetrovania keďže Komisia pôvodne stanovila výšku sankcie na 7% z podielu hodnôt predaja, ktorý bol vzatý do úvahy. Následne táto pokuta bola v súlade s bodom 37 usmernení o pokutách znížená o 50%. Podľa čl. 23 ods. 2 písm. a) nariadenia (ES) č. 1/2003 bola spoločnosti Guess uložená pokuta vo výške 39.821.000 €.

Na základe uvedeného a s poukazom na čas vydania rozhodnutia, je zrejmé, že aj napriek faktu, že sankcionovanej spoločnosti Guess bola uložená pokuta, nebola jej uložená v súvislosti s porušením Nariadenia 2018/302, ale v súvislosti s porušením ustanovení o hospodárskej súťaži. Zároveň však treba uviesť, že konanie, teda praktiky, ktorými porušenie práva učinila, malo charakter geografického blokovania a to tak, že Guess presmerovávala online predaj výrobkov na svoju webovú stránku, čo je taktika spadajúca pod problematiku geo-blockingu.

⁵² Opening of Proceedings, Antitrust/ Cartel Cases, 40428 Guess.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Summary of Commission Decision of 17 December 2018, (Case AT.40428 Guess), (notified under document C(2018) 8455), str. 2.

V. ZÁVER

Cieľom tohto článku nebolo poskytnúť odpovede na všetky nastolené otázky, ale skôr poukázať na určité nejasnosti a sporné oblasti v kontexte problematiky geografického blokovania. Je nepochybné, že tento fenomén tvorí prekážky pri online predaji. Logickým vyústením pre účely eliminácie tohto javu, bolo prijatie legislatívneho aktu na úrovni Európskej únie a jeho následné uplatňovanie členskými štátmi. Internetový priestor je mimoriadne dynamicky sa vyvíjajúcim prostredím a vo svojej podstate oproti reálnemu svetu aj značne špecifický. Vo vzťahu k subjektom, ktoré môžu byť sankcionované za porušovanie Nariadenia 2018/302 a nesídli na území členských štátov s poukázaním na judikatúru Súdneho dvora EÚ, sme uviedli kritériá, ktoré môžu byť brané na zreteľ v prípade pochybnosti, či podnikateľská činnosť spoločnosti bola smerovaná ku spotrebiteľom členských štátov EÚ. V kontexte obchodno-právnych aspektov zohráva významnú úlohu vzťah Nariadenia 2018/302 a súťažného práva, o čom svedčí aj prípadová štúdia rozhodnutia Európskej komisie voči obchodnej spoločnosti. Diskutabilným ostáva otázka výberu vnútroštátneho orgánu toho-ktorého členského štátu, ktorý bude sankcionovať porušiteľa Nariadenia 2018/302. Nie je zrejmé, či vnútroštátny orgán, ktorému je zverená kompetencia rozhodovať o porušení Nariadenia 2018/302, bude ako relevantné kritérium pre výkon svojich právomocí považovať sídlo spoločnosti, prípadne príslušnosť internetovej domény. V aplikačnej praxi môže spôsobovať problém aj to, že zákon nestanovuje povinnosť delegovať takúto sťažnosť vnútroštátnemu orgánu iného členského štátu. Na potrebnú zmenu Nariadenia s ohľadom na efektívnosť Nariadenia reflektuje článok 9 Nariadenia, ktorý stanovuje, že Komisia do 23. marca 2020 (a následne každých päť rokov) predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru hodnotiacu správu o uplatňovaní Nariadenia, pričom táto môže byť doplnená o návrhy na zmenu Nariadenia vzhľadom na právny, technický a hospodársky vývoj, ktorý je, ako už bolo uvedené, pre túto oblasť príznačný. V tejto súvislosti do okruhu oblastí, na ktoré sa bude Nariadenia uplatňovať môže pribudnúť aj oblasť elektronicky poskytovaných služieb, ktoré sú chránené autorským právom alebo iným chráneným predmetom úpravy.

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

geografické blokovanie, digitálny jednotný trh, obchodné právo

KEY WORDS:

geographic blocking, digital single market, commercial law

POUŽITÁ LITERATÚRA:

1. BARLOW, J.P., A Declaration of Independence of Cyberspace, 1996, dostupné na: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>.
2. FRANTÍKOVÁ, Z. Konec diskriminace zákazníků z důvodu státní příslušnosti, místa bydliště nebo usazení in ČAMDŽIČOVÁ, Sabina (ed.). Právo v globalizované společnosti. Sborník z konference Olomoucké debaty mladých právníků 2018. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2018. ISBN 978-80-88266-32-7 (PDF) [Dostupné on-line na adrese: <http://odmp.upol.cz/sborniky/odmp-2017/odmp18.pdf>], str.202.
3. Charta základných práv Európskej únie.
4. HUČKOVÁ R., SOKOL P., RÓZENFELDOVÁ L., 4th industrial revolution and challenges for european law (with special attention to the concept of digital single market) In: EU and comparative law issues and challenges series : Eu law in context – adjustment to membership and challenges of the enlargement : International Scientific Conference. - Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2018. - ISBN 9789538109256. - S. 201-215, online. –dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/eclis/issue/view/313/Vol2>.

5. LAMBACH, D., The Territorialization of Cyberspace, *International Studies review* 2019, str.2, dostupné na: <https://academic.oup.com/isr/advance-article-abstract/doi/10.1093/isr/viz022/5488469>, DOI: 10.1093/isr/viz022/5488469.
6. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1128 zo 14. júna 2017 o cezhraničnej prenosnosti online obsahových služieb na vnútornom trhu.
7. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/302 z 28. februára 2018 o riešení neodôvodneného geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov na vnútornom trhu, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 2006/2004 a (EÚ) 2017/2394 a smernica 2009/22/ES.
8. Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady zo dňa 25.05.2016 o riešení geografického blokovania a iných foriem diskriminácie, COM (2016) 289 final, 2016/0152 (COD).
9. Návrhy generálnej advokátky z 18. mája 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, C-585/08, ECLI:EU:C:2010:273.
10. Opening of Proceedings, Antitrust/ Cartel Cases, 40428 Guess, dostupné na: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.
11. Otázky a odpovede týkajúce sa nariadenia o geografickom blokovaní v kontexte elektronického obchodu, Digital Single Market, Zdroj: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/geo-blocking-regulation-questions-and-answers>.
12. RÓZENFELDOVÁ, L., The end of Geo-Blocking ? in: BEJČEK, J., KOUKAL, P., ŠILHÁN, J., VALDHANS, J., (eds.) Dopady digitalizace do oblasti soukromého práva, Dny práva 2018, Sborník z konference, Masarykova Univerzita 2019, ISBN 978-80-210-9328-7, dostupné na: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48813>.
13. Rozsudok z 07. decembra 2010, Pammer a Hotel Aplenhof, C-585/08, EU:C:2010:740.
14. SEIN.K., The draft Geoblocking Regulation and its possible impact on B2C contracts, *Journal of European Consumer and Market Law*, issue 4/2017, p.148, ISSN 2364-4710.
15. Seven important questions about Geo-blocking. European Consumer Centre Austria, dostupné na: <https://europakonsument.at/en/page/7-important-questions-about-geo-blocking>.
16. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12.decembra 2006 o službách na vnútornom trhu.
17. Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe zo dňa 06.05.2015, COM (2015) 192 final.
18. Summary of Commission Decision of 17 December 2018 (Case AT.40428 Guess), (notified under document C(2018) 8455).
19. TRIMBLE M., The role of geoblocking in the Internet legal lanscape, dostupné na: https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=1&SID=C5uMn2fphrO2V̄CmYALe&page=1&doc=7, *Internet Law and Politics*, issue 23, pages: 45-58, DOI 10.7238/idp.v0i23.3076.
20. TRIBMLE, M., LIONEL, S.S., BOYD, W.S., Geoblocking, str. 10, University of Haifa, dostupné na: <https://scholars.law.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1242&context=rscholars>, DOI: <http://dx.doi.org/10.4135/9781473960367.n114>.
21. Zlepšovanie jednotného trhu: Viac príležitostí pre ľudí a podniky zo dňa 28.októbra 2015, COM (2015) 550 final.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

Mgr. Simona Rudohradská

Interná doktorandka katedry Obchodného a hospodárskeho práva
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Kováčska 26, 040 01 Košice
e-mail: simona.rudohradska@student.upjs.sk